

## **Veřejný ochránce práv**

**JUDr. Pavel Varvařovský**

V Brně dne 24. dubna 2013  
Sp. zn.: 1092/2013/VOP/AV

Vážený pane řediteli,

dovoluji si Vás seznámit s výsledky šetření, jež jsem vedl ve věci podnětu paní A. B., bytem xxx (dále také „stěžovatelka“), která se na mě obrátila v záležitosti stanovení výše dávek pomoci v hmotné nouzi a příspěvku na bydlení.

V rámci šetření jsem se obeznámil s vyjádřením vedoucí nepojistných sociálních dávek Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ústí nad Labem, a s poskytnutou spisovou dokumentací. Po prostudování těchto podkladů jsem dospěl k závěru, že Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ústí nad Labem, kontaktní pracoviště Y., nepostupoval při hodnocení vzniku nároku na příspěvek na živobytí a na doplatek na bydlení a při stanovení jejich výše v souladu se zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

Paní B. si požádala o příspěvek na živobytí a o doplatek na bydlení dne 28. 11. 2012, přičemž uvedla, že v měsíci srpnu 2012 naposledy obdržela vyplacený rodičovský příspěvek ve výši 3.800,- Kč. V měsíci srpnu 2012 obdržela taktéž podporu v nezaměstnanosti, kterou pobírala také v následujících měsících, poslední výplata proběhla v lednu 2013.

Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ústí nad Labem, kontaktní pracoviště., zohlednil příjmy paní B. vyplacené za předchozí 3 kalendářní měsíce před podáním žádosti, tj. za měsíce srpen, září a říjen 2012. Správně měl však vzít do úvahy tzv. podstatný pokles příjmu stěžovatelky. V souladu s ustanovením § 10 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je *rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku u opakujících se dávek období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci (tj. měsíci, ve kterém je podána žádost). Pokud však došlo u osoby nebo alespoň u jedné ze společně posuzovaných osob k podstatnému poklesu příjmu, a podstatný pokles příjmu v aktuálním kalendářním měsíci nadále trvá, rozhodné období počíná kalendářním měsícem, ve kterém k podstatnému poklesu příjmu došlo, nejdříve však kalendářním měsícem, který o 2 kalendářní měsíce předchází aktuálnímu kalendářnímu měsíci, a končí aktuálním kalendářním měsícem*. Zákon o pomoci v hmotné nouzi pak demonstrativním výčtem stanoví, co se rozumí podstatným poklesem příjmu. *Zejména se za něj považuje ztráta příjmu z výdělečné činnosti, ukončení výplaty podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci a ukončení výplaty rodičovského příspěvku.*

Paní B. byla ukončena výplata rodičovského příspěvku v srpnu 2012, došlo u ní tak k podstatnému poklesu příjmu (namísto rodičovského příspěvku a podpory v nezaměstnanosti tvořila její příjem nadále pouze podpora v nezaměstnanosti,

současně byl vyplácen příspěvek na dítě). I za předpokladu, že byla ukončena výplata jedné z dávek, je třeba hovořit o podstatném poklesu příjmu, neboť došlo ke ztrátě některého z opakujících se příjmů. Navíc je ukončení výplaty rodičovského příspěvku výslovně jako důvod pro zadání podstatného poklesu příjmu uvedeno v zákoně o pomoci v hmotné nouzi. Dle komentářové literatury<sup>1</sup> by se mělo jednat o podstatný pokles příjmu alespoň v řádu 1.000,- Kč, což bylo v daném případě splněno.

Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ústí nad Labem, kontaktní pracoviště Y., tak měl zohlednit příjmy stěžovatelky za měsíce září, říjen a listopad (k podstatnému poklesu příjmu došlo v září, podstatný pokles příjmu v aktuálním měsíci, kdy byla podána žádost, tj. v listopadu nadále trval, současně byla splněna podmínka, že rozhodné období počíná nejdříve měsícem, který o 2 kalendářní měsíce předchází aktuálnímu kalendářnímu měsíci).

Do příjmů stěžovatelky tak měla být započtena pouze podpora v nezaměstnanosti, a to v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, z 80 %, a příspěvek na dítě ve výši 500,- Kč měsíčně.

80 % z částky 3.559,- Kč (za měsíc září 2012) činí 2.847,20 Kč

80 % z částky 3.037,- Kč (za měsíc říjen 2012) činí 2.429,60 Kč

80 % z částky 2.848,- Kč (za měsíc listopad 2012) činí 2.278,40 Kč

Průměrný měsíční příjem za rozhodné období činí 3.018,40 Kč (+ navíc snížený o přiměřené náklady na bydlení, které stěžovatelka doložila, maximálně však o 30 % příjmu, tj. za předpokladu tohoto snížení by příjem činil 2.112,88 Kč). Při využití této částky by příspěvek na živobytí činil za měsíc listopad 2012 nikoliv částku 1.920,- Kč, ale částku 2.767,12 Kč (částka živobytí rodiny činí 4.880,- Kč).

Pochybení jsem tak shledal při stanovení výše příspěvku na živobytí za měsíc listopad 2012. Vzhledem k tomu, že dávka byla přiznána oznámením (č. j.: aaa – doplatek k dávce, č. j.: bbb), proti kterému stěžovatelka neuplatnila opravný prostředek, můžete nápravu sjednat v rámci přezkumného řízení na základě podnětu stěžovatelky či v rámci řízení o neprávem odepřené dávce. V ostatních měsících byla výše příspěvku na živobytí stanovena již v souladu se zákonem o pomoci v hmotné nouzi.

Stejně tak byl použit nesprávně stanovený příjem pro účely hodnocení nároku na doplatek na bydlení za měsíc listopad 2012, v důsledku čehož byla nesprávně stanovena výše doplatku na bydlení za měsíc listopad 2012. Ve spisové dokumentaci chybí údaj o tom, jaké náklady na bydlení doložené stěžovatelkou (za měsíc listopad 2012 se jednalo o částku 3.635,- Kč) Úřad práce ČR vzal při výpočtu dávky za odůvodněné, a proč nelze tak přesný výpočet dávky stanovit. Dovoluji si Vás požádat o přepočtení doplatku na bydlení za měsíc listopad 2012 a o doplnění vyjádření o výši odůvodněných nákladů na bydlení (současně prosím uveďte, z jakého důvodu byly v této výši stanoveny).

Ve vztahu k postupu Úřadu práce ČR při stanovení výše doplatku na bydlení v měsících následujících si Vás dovoluji požádat o podrobný mechanický výpočet

---

<sup>1</sup> BECK, Petr. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením: k 1. 5. 2012: komentář, právní předpisy*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Práce, mzdy, pojištění, s. 92.

dávky doplatku na bydlení za jednotlivé měsíce a o uvedení, jakým způsobem úřad dospěl ke stanovení odůvodněných nákladů na bydlení ve výši 4.256,- Kč (namísto skutečných nákladů na bydlení 4.535,- Kč).

Z protokolu o jednání se stěžovatelkou ze dne 28. 11. 2012 vyplynulo, že stěžovatelka byla na oddělení dávek státní sociální podpory poučena, že si může žádat o příspěvek na bydlení až od ledna 2013, přestože mohla splnit podmínky pro jeho přiznání již od října 2012, kdy se přihlásila na uvedené adrese k trvalému pobytu. Dle ustanovení § 51 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“), *se příspěvek na bydlení přiznává na období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku nebo v rámci tohoto období i na dobu kratší, jsou-li splněny podmínky nároku na tuto dávku jen po tuto kratší dobu. Příspěvek na bydlení se v rámci uvedeného období vyplácí vždy po období kalendářního čtvrtletí nebo v rámci tohoto kalendářního čtvrtletí po dobu kratší, trval-li nárok na tuto dávku jen po kratší dobu, než je kalendářní čtvrtletí.*

Dle ustanovení § 49 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře vzniká nárok na dávku dnem splnění všech podmínek stanovených zákonem. Stěžovatelka splnila jednu z podmínek pro přiznání příspěvku na bydlení, a sice hlášení k trvalému pobytu, již v měsíci říjnu 2012, kdy se byla na možnost přiznání příspěvku na bydlení informovat. Již v této době si tak mohla o dávku požádat. Ze zákona o státní sociální podpoře nevyplývá, že by musela být hlášena v bytě k trvalému pobytu již předchozí kalendářní čtvrtletí, za které se zjišťuje příjem a náklady na bydlení pro účely příspěvku na bydlení.<sup>2</sup>

Důvody, z jakých byla stěžovatelka tímto způsobem poučena, ve vyjádření vedoucí nepojistných sociálních dávek Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ústí nad Labem, postrádám. Na základě toho mám pochybnost, zda bylo stěžovatelce poskytnuto správné poučení.

Z vyjádření vedoucí oddělení nepojistných sociálních dávek Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ústí nad Labem, vyplynulo, že při stanovení výše příspěvku na bydlení byly zohledněny náklady v celkové částce 2.900,- Kč (vodné a stočné 1.400,- Kč, centrální vytápění 900,- Kč, dodávka elektrické energie 600,- Kč). Z dokumentu stanovení nároku na dávku příspěvek na bydlení, č. j.: 55861/13/TP, který je součástí spisové dokumentace, však plyne, že náklady na bydlení činí 2.608,- Kč. Úřad práce ČR navíc při stanovení výše dávky pravděpodobně nezohlednil tzv. srovnatelné náklady na bydlení, které se započítávají u družstevních bytů v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. b) zákona o státní sociální podpoře.

Na základě výše uvedeného jsem shledal v postupu Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ústí nad Labem, kontaktního pracoviště Y., pochybení.

V souladu s ustanovením § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném ochránci

<sup>2</sup> Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. června 2012, č. j.: 4 Ads 38/2012-30, dle kterého se do příjmu rozhodného pro přiznání dávky státní sociální podpory – příspěvku na bydlení zahrnují všechny příjmy uvedené v ustanovení § 5 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, kterých dosáhla rodina žadatele o tuto dávku v celém rozhodném období předcházejícího kalendářního čtvrtletí, **bez ohledu na to, že některá ze společně posuzovaných osob se přihlásila k trvalému pobytu v témže bytě jako oprávněná osoba až v průběhu rozhodného období.**

práv“), si Vás dovoluji požádat o poskytnutí vyjádření k této věci a o přijetí opatření k nápravě (přepočet výše příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení za měsíc listopad 2012). Současně si Vás dovoluji požádat o poskytnutí bližšího vyjádření k postupu úřadu při stanovení výše doplatku na bydlení za následující měsíce a příspěvku na bydlení (uveďte prosím přesné matematické výpočty, skutečné a zohledněné náklady na bydlení).

Požadované vyjádření mi, prosím, zašlete v souladu s ustanovením § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv do 30 dnů od doručení tohoto dopisu.

Děkuji Vám za spolupráci v této věci.

S pozdravem

v z. JUDr. Stanislav K ř e č e k v. r.  
zástupce veřejného ochránce práv  
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážený pan  
Mgr. et Mgr. Radim Gabriel  
ředitel  
Úřadu práce ČR, krajská pobočka v Ústí nad Labem  
Dvořákova 1609/18  
400 21 Ústí nad Labem

Údolní 39  
602 00 Brno  
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112